

แฟนตาซี 14 สเต็ป: กิจกรรมรับน้องเชิงสร้างสรรค์ ของนักศึกษาสาขาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

อ.ดร.ศุภชัย สุริยอุท¹

บทความนี้มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับกิจกรรมรับน้องเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาสาขาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ที่มีการใช้แนวคิดเชิงสร้างสรรค์ คือ จินตนาการ ความจริง ความงาม และความฝัน อันเป็นแนวคิดเชิงสุนทรียศาสตร์ ที่เมื่อนำไปประกอบเข้ากิจกรรมทางดนตรี ไม่ว่าจะเป็นการประสมวง การเรียบเรียงทำนอง ตัวบทภาษา การประกอบสร้าง และความหมายทางด้านภาษาวรรณกรรมสั้นๆ โดยเฉพาะการร้อยเรียงดนตรีให้เข้ากับการออกแบบท่าเต้นเพื่อกิจกรรมสั้นทนาการ จำนวน 14 รูปแบบ ซึ่งผู้เขียนเรียกว่า “แฟนตาซี 14 สเต็ป” นี้ ได้กลายเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญสำหรับการรับน้องในรูปแบบใหม่ของนักศึกษาสาขาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี โดยที่ไม่จำเป็นต้องใช้การวิวาท หรือการลงโทษหากไม่ปฏิบัติตาม แต่กิจกรรมดนตรี 14 รูปแบบ หรือ 14 สเต็ป สามารถเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยหลอมรวมแนวคิดและทัศนคติที่ดีทั้งของนักศึกษารุ่นพี่และนักศึกษาที่เข้ามาใหม่ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้

โดยผ่านดนตรี **พุทธศิลป์ถิ่นอีสาน**

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี e-mail: toneboudin@yahoo.com

พัฒนาการและความเป็นมาของการรับน้อง

โดยทั่วไป หากกล่าวถึงพัฒนาการและความเป็นมาของการรับน้องทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทยแล้ว เราสามารถแบ่งได้เป็นสองรูปแบบหรือสองระบบ คือ ระบบ “แฟกกิง” (Fagging) และระบบ “เฮซซิง” (Hazing) ดังนี้

1. แฟกกิง (Fagging) เป็นระบบการรับน้องในโรงเรียนชนิดหนึ่ง โดยเฉพาะในประเทศอังกฤษ นักเรียนที่เคยอยู่มาก่อนจะบังคับให้นักเรียนที่เข้ามาใหม่ประพฤติตัวเยี่ยงคนรับใช้ของตนเอง ซึ่งระบบการรับน้องแบบนี้ได้เสื่อมความนิยมเพราะได้รับคำวิพากษ์วิจารณ์อย่างสูง

2. เฮซซิง (Hazing) เป็นชื่อเรียกแบบอังกฤษ เป็นกิจกรรมรับน้องชนิดหนึ่ง ที่มีการจัดเตรียมสำหรับผู้เข้าร่วมในกลุ่มของโรงเรียน มหาวิทยาลัย ชมรม หรือการเข้ารับเกณฑ์ทหารของชั้นปีที่ 1 รูปแบบกิจกรรมคือ การทำร้าย การข่มขู่ รวมไปถึงทางคุกคามด้านเพศ ในความหมายของคำว่า “เฮซ” (Haze) หมายถึง ทรมาน หรือทำร้ายร่างกาย และคำว่า “เฮซซิง” เป็นคำที่ใช้มากในสหรัฐอเมริกา แคนาดา และอังกฤษ การรับน้องประเภทนี้มักก่อให้เกิดการสูญเสียถึงชีวิต

ในยุโรปเริ่มการรับน้องในสถาบันการศึกษาเมื่อประมาณ 700 ปีมาแล้ว และเริ่มแพร่หลายออกไปเมื่อชาวยุโรปย้ายไปตั้งถิ่นฐานในดินแดนอื่นอย่าง อเมริกาเหนือ อเมริกาใต้ ออสเตรเลีย รวมถึงในดินแดนยึดครองต่างๆ ทั่วโลก ถึงแม้ว่าในยุโรปการรับน้องจะเสื่อมคลายไปแล้วก็ตาม แต่รูปแบบการรับน้องกลับไปเบ่งบานในอเมริกาเหนือและเอเชีย เช่น สหรัฐฯ แคนาดา ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย อินเดีย ศรีลังกา ตลอดจนในประเทศไทย ซึ่งการรับน้องประเภทนี้มีพัฒนาการมาจาก “Penalism” เมื่อประมาณ 700 ปีก่อน เนื่องจากมีความเชื่อว่า นักศึกษาที่เพิ่งเข้ามาใหม่ยังไม่มีความเป็นอนารยะจึงจำเป็นต้องได้รับการขัดเกลาด้วยความยากลำบากก่อนที่จะพวกเขาจะมีชีวิตใหม่ที่ดีในรั้ว

มหาวิทยาลัย นักศึกษาใหม่มักถูกให้แต่งตัวแปลกๆ ถูกทำร้ายร่างกาย ถูกทำให้
เล่นตลกที่หยาบคาย หรือถูกวิวาท รีดไถเงิน หรือให้อุดอาหารมี้อค่า ซึ่งวิธีการ
แบบนี้ได้รับการยอมรับในมหาวิทยาลัยทั่วยุโรป แต่ทว่าเป็นรูปแบบที่มีอันตราย
จนมีการบาดเจ็บและล้มตาย กระทั่งต่อมาได้ถูกยกเลิก

ปี พ.ศ.2310 ในมหาวิทยาลัยอ็อกฟอร์ด มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ และ
โรงเรียนนายร้อยแซนด์เฮิร์สได้นำระบบแพกกิงมาใช้เพื่อให้ให้นักศึกษาได้ปกครอง
กันเอง โดยที่ครูไม่ค่อยจะมีบทบาทอะไร นักเรียนรุ่นน้องรับใช้นักเรียนรุ่นพี่ที่
อาวุโส (Fag-master) ซึ่งรุ่นพี่สามารถใช้รุ่นน้องได้ตามใจชอบ โดยระบบนี้
สุ่มเสี่ยงต่อการใช้อำนาจมีชอบและการล่วงละเมิดทางเพศได้ อย่างไรก็ตามในเวลา
ต่อมาระบบรับน้องแบบนี้ก็ถูกยกเลิกไปจากสถานศึกษาข้างต้น

ปี พ.ศ.2520 อังกฤษได้ประกาศยกเลิกการรับน้องแบบเดิมและเปลี่ยน
รูปแบบการรับน้องมาเป็นการทำประโยชน์ต่อสังคมแทน “แพกกิง” จะต่างจาก
“Penalism” ที่รุ่นพี่แกล้งรุ่นน้องได้แค่ครั้งเดียว แพกกิงยังคงอยู่ในโรงเรียน
กินนอนที่เป็นเมืองขึ้นของอังกฤษ เฉพาะในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และใน
แอฟริกาใต้ ซึ่งในเวลาต่อมาคำนี้ได้เพี้ยนเป็น “Ragging” และสำหรับในประเทศไทย
เองก็มีโรงเรียนมหาดเล็ก ซึ่งต่อมามีวิวัฒนาการเป็น “จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย” รวมทั้งในโรงเรียนอริราชวิทยาลัย ที่เป็นโรงเรียนกินนอนก็ถอด
แบบการรับน้องมาจากอังกฤษและได้ยกเลิกระบบรับน้องแบบนี้ไปเมื่อประมาณ
10 ปีที่ผ่านมา

นอกจาก ที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังมีข้อมูลเกี่ยวกับการรับน้องใน
สถานศึกษาที่มีชื่อเสียงของสหรัฐฯ หลายแห่ง มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง
รวมถึงได้มีการยกเลิกกิจกรรมที่เกี่ยวกับการรับน้องหลายอย่าง อันมีผลทำให้
กิจกรรมรับน้องในเวลาต่อมา มีหลายรูปแบบมากขึ้น และสร้างสรรค์มากขึ้น

เมื่อมีผู้อพยพจากอังกฤษไปตั้งถิ่นฐานที่อเมริกา พวกเขาได้นำระบบแพกกิ้งไปใช้ในมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด เบล แต่ครูและคณาจารย์จะเป็นผู้ออกกฎอย่างเข้มงวดแทนรุ่นพี่

ในปี พ.ศ.2319 นักศึกษาชายในสหรัฐอเมริกา มีการจัดตั้งสมาคมลับ ที่ “วิทยาลัยวิลเลียมส์แอนด์แมรี” ในรัฐเวอร์จิเนีย โดยใช้อักษรย่อว่า “พี” “เบต้า” “แคปปา” เพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจจับของคณะผู้บริหาร และต่อมานักศึกษาหญิงก็มีการจัดกลุ่ม “Sorority” ขึ้นบ้างโดยใช้ชื่อเป็นอักษรกรีกว่า “อัลฟา” “เบตา” “แกมมา” ในปี พ.ศ.2326 เมื่อสหรัฐฯ ได้รับเอกราชจากอังกฤษ มหาวิทยาลัยที่ก่อตั้งขึ้นมาใหม่ไม่มีการบังคับกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการรับน้องในแบบแพกกิ้ง

ในปี พ.ศ.2390 นักศึกษาในหลายมหาวิทยาลัยในสหรัฐฯ ซึ่งได้แก่ ฮาร์วาร์ด เบล คอร์เนล และปรินซ์ตัน ได้ริเริ่มแนวคิดที่จะหาทางสร้างความสามัคคีในหมู่คณะและสถาบัน ด้วยวิธีการรับน้องโดยการใช้นโยบายกดดันรุ่นน้องให้ได้รับความอับอายขายหน้า และกลั่นแกล้ง ซึ่งเรียกกันว่า “Hazing” เพื่อเป็นการละลายพฤติกรรม ขณะที่ในโรงเรียนนายร้อยเวสต์ปอยต์ และโรงเรียนนายเรือแอนนาโปลิสก็มีระบบรับน้องที่คล้ายคลึงกับ “แพกกิ้ง” เพียงแต่เรียกใหม่ว่า “Neophyte Freshmen” ซึ่งในการรับน้องจะมีการวิพากษ์เพื่อทดสอบความกล้า แต่ที่ไม่มีความรุนแรงอะไรมากไปกว่านี้นัก

ประวัติการรับน้องในประเทศไทย

การรับน้องเกิดขึ้นในประเทศไทยครั้งแรก เมื่อมีการแข่งขันกีฬาฟุตบอลระหว่างคณะแพทยศาสตร์และคณะวิทยาศาสตร์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จุดเริ่มต้นเกิดจากกองหลังของทีมคณะแพทยศาสตร์ได้รับบาดเจ็บในระหว่างการแข่งขัน ต่อมาสโมสรศิโรราช (สโมสรคณะแพทยศาสตร์) ได้สืบทราบว่าได้มี

การวางแผนล่วงหน้าเพือทำให้เกิดการเจ็บแท้ทิมของต่นว้ก่อนแล้ว จ้งได้
ค้ดำเนินการสงหลค้ฐานพ้องร้องไปทงสมโสรทกลางเพือให้จ้ดการทงทอซเก้
ผู้กระทำควมผิด และมีกรไต่สวนหลายคร้งและผลสรूपให้มีกรอะลุ่มอล่วย
แล้วก็ให้แล้วกันไป นลลิตแพทยส่วนใหญ่ไม่พอใจ และเวลาค้ตอมานลลิตคณะ
วทยศสตร์บงส่วนจะต้อซ้มนไปเรเรียนที่คณะแพทยศสตร์ นลลิตคณะแพทย
ศสตร์จ้งหมยมน้ทจ้งมีกรเอาค้น แต่คณะกรรหมการสมโสรศรทรราชได้มี
ควมเห็นว้ จะทำให้เกิดควมแตกแยกสว้คค้ แทนทจ้งมีกรมาขอขมมาแต่
กลบ้มีกรจ้ดเล้งตอรับเป็นกรให้อภัยและเชือมควมสว้คค้แทน ดงน้ันพธ
ยทอซกลยมาเป็นพธประจ้คคณะแพทยศสตร์ ซ้งต้อมาก็กลยมาเป็นพธรับ
น้องซ้มนฝกของคณะแพทยศสตร์ศรทรราชพยบถ และได้รับควมนยมและ
ขยยวงกว้งออกไปยังหม้คณะอื่่นๆ ในเวลาค้ตอมา

และในอื่กฝกหนึ่งของประเทศไทยค้ “ระบบว้ก” หรือ “โซตัส” ค้
ระบบทเกิดซ้มนในมหวทยลยแม่จ้เป็นแห่งแรกๆ โดยม้ต้นสยปลยเหตุมา
จกว้อาจารย์ส่วนใหญ่ของมหวทยลยแห่งน้ีต้งก้จบบมจก “วทยลย
การเกษตรกรรมลอสบสยอล” (Los Banos) ในประเทศฟิลลปนส และอาจารย์
เหล่าน้ีได้นำระบบว้กมถ้ยทอแด้กนค้กษภยในมหวทยลยด้วย และ
เมือม้กรก้อต้งมหวทยลยเกษตรศสตร์ซ้มนในปี พ.ศ.2486 ในระยะแรกก้มี
การนำระบบว้กมาใช้ ในการร่น้องซ่งเดยว้กัน อยงไรค้ตาม ในด้นหนึ่งก้
กลว้กันว้การร่น้องแบบว้กในส้งค้มไทยน้ี ม้ทมาอื่กด้นจกฟิลลปนส ซ้ง
ในยุคต่นทศวรรษ 2500 น้ัน ฟิลลปนสค้ปลยทงทนค้กษจกไทยไปเรเรียน
เมือพวกเขาได้กลบ้มาเป็นครุ อาจารย์สอนหนังสือ พวกเขาได้้นำระบบน้ีมาใช้
ในไทยด้วยอื่กทงหนึ่ง

อย่างไรก็ดี พัฒนาการระบบการรับน้องของไทยยังเกี่ยวพันกับ พัฒนาการของระบบอุปถัมภ์ในไทยอย่างแยกไม่ออก โดยที่ “ยุคติ มุกตาวิจิตร” นักวิชาการด้านสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ได้ตั้งข้อสังเกตไว้เกี่ยวกับการรับน้องใหม่ว่า การรับน้องนี้ถือว่าเป็นวัฒนธรรมที่ถูกประดิษฐ์สร้างขึ้น และไม่ได้ต่างจากพิธีกรรมทางสัจญะบางอย่างของผู้คนในสังคมโลกยุคโบราณ ดังนั้น เมื่อการรับน้องเป็นเพียงประเพณีหรือพิธีกรรมบางอย่างเท่านั้น ผู้คนในสังคมจึงสามารถเปลี่ยนแปลงมันได้ เพราะวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงได้ หากมหาวิทยาลัยจริงจังกับการให้ศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้เป็นคนที่มีความคิดความอ่านอย่างจริงจัง การรับน้องก็จะค่อยๆ เปลี่ยนไปโดยอัตโนมัติ แต่การที่ครูและอาจารย์จำนวนไม่น้อยที่เติบโตมาในระบบแบบนี้ และไม่ได้เห็นคุณค่าของการส่งเสริมให้นักศึกษาคิดเป็นและเคารพในความเป็นคนที่เท่าเทียมกัน ก็มีส่วนอย่างสำคัญที่ช่วยให้การรับน้องที่รุนแรงนี้ยังคงอยู่ มีการอธิบายเกี่ยวกับพิธีรับน้องในสังคมไทยไว้ว่าเป็นพิธีกรรมที่เกิดขึ้นเพื่อปลดผู้เข้ามาใหม่จากสถานะเดิม และสร้างพิธีกรรมใส่สถานะใหม่เข้า ซึ่งการรับน้องเพื่อสลายสถานะเดิมของผู้มาใหม่นี้ เป็นการประดิษฐ์สร้างด้วยกระบวนการต่างๆ เพื่อเปลี่ยนรูปแบบจากสถานะหนึ่งเปลี่ยนไปเป็นอีกสถานะหนึ่ง เช่น การประดิษฐ์สร้างสถานภาพเชิงสัญลักษณ์ให้น้องใหม่แต่งตัวประหลาดๆ เพื่อสลายพฤติกรรม ให้มีรูปแบบการล้อเลียนในสิ่งต่างๆ ทั้งคน ทั้งบ้า โดยการออกแบบท่าเต้นจัดวางให้มีการทำท่าแปลกผิดไปจากมนุษยธรรมตา นอกจากนี้ การรับน้องต้องมีการวิวาห์ หรือกึ่งพูดกึ่งตะเบ็งตะคอกใส่น้อง ซึ่งน่าเสียดายได้แสดงออกถึงความรุนแรง เพื่อเพิ่มความขลังสมจริงสมจัง อันแสดงถึงอำนาจบางอย่างเพื่อให้น้องๆ มีความยำเกรงรุ่นพี่ ถือว่าเป็นสัญลักษณ์ที่ต้องการให้ฝังจารึกประทับลงบนจิตใจผ่านกระบวนการกระทำทางร่างกายโดยการวิวาห์

“แมรี ดักลาส” (Mary Douglas) ได้พูดถึงพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์และพิธีกรรมไว้ว่า คือ การขจัดสิ่งที่ไม่รู้สึกรู้ว่าผิดปกติ ขจัดสิ่งที่มารบกวนระบบระเบียบตามที่เราเชื่อ นอกจากนี้ “อาร์โน แวนเกนเนบ” (Arnold van Gennep) ยังกล่าวว่ามนุษย์สามารถเปลี่ยนสถานะหนึ่งไปยังอีกสถานะหนึ่งได้โดยผ่านพิธีกรรมบางอย่างที่สังคมสร้างกันขึ้นมา

มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่มักใช้พิธีกรรมเพื่อส่งผ่านคุณค่าที่สังคมนั้นๆ กำหนดขึ้น โดยเมื่อมีระบบที่เกิดก่อนอยู่แล้ว ผู้คนที่มาใหม่ก็ถูกห้ามตั้งคำถาม ห้ามสงสัย ห้ามท้าทายคนเก่าก่อน เพราะระเบียบที่มีอยู่เดิมเป็นระบบที่ทำตามๆ กันจนเป็นประเพณี เช่น ระบบอาวุโส ดังนั้น ระบบอำนาจนิยมในพิธีกรรมการรับน้องนี้จึงถือเป็นการตอกย้ำและผลิตซ้ำ เพื่อสร้างความเป็นสังคมอาวุโส สังคมอำนาจนิยม แต่ในอีกมุมหนึ่ง ก็สามารถสะท้อนให้เห็นว่าสังคมการรับน้องที่มีการวิพากษ์แก่งแย่งไปด้วยการทำลายความเป็นมนุษย์ด้วยเช่นกัน เหตุนี้จึงอาจกล่าวได้ว่ากิจกรรมรับน้องคือกิจกรรมทางสัญลักษณ์ที่เป็นพิธีกรรมซึ่งประดิษฐ์ขึ้นเพื่อสร้างคนจากสถานะหนึ่งไปสู่อีกสถานะหนึ่ง เช่นกระบวนการทำให้นักศึกษาใหม่ นิสิตใหม่ กลายเป็นน้องใหม่ ต้องกระทำผ่านพิธีกรรมการรับน้อง

ศูนย์การวิจัย การรับน้องในสาขาครุศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

สำหรับการรับน้องในมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ผู้เขียนพบว่าเพิ่งจะได้รับความนิยมและมีพัฒนาการที่เด่นชัดเมื่อไม่นานนี้เอง โดยสามารถนับย้อนหลังไปได้ประมาณ 10 - 15 ปีที่ผ่านมา และส่วนใหญ่กิจกรรมรับน้องของนักศึกษาภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีในช่วงแรกนั้น ก็มักมีรูปแบบคล้ายๆ กับมหาวิทยาลัยชั้นนำอื่นๆ ในไทย ที่อาจมีทั้งการวิพากษ์ การทำกิจกรรม

กลุ่มเพื่อหลอมรวมความเป็นหนึ่งเดียว การร้องเพลงมาร์ชของมหาวิทยาลัย การจัดขบวนเดินทงไปไหว้อนุสาวรีย์ของกรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม รวมถึง การชุมนุมของสาขาและคณะ ฯลฯ

ส่วนการรับน้องของนักศึกษาสาขาดนตรีศึกษานั้น จากเดิมที่มีการรับน้องด้วยการวิวาห์และการจัดกิจกรรมที่เสี่ยงต่อการนำไปสู่ความรุนแรง ก็ได้มีการปรับเปลี่ยนไปเป็นการรับน้องที่ใช้ดนตรีและการออกแบบท่าเต้นเข้ามาประกอบ โดยที่ค่อยๆ มีการปรับเปลี่ยนเรื่อยมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2551 เป็นต้นมา ซึ่งนอกจากรูปแบบกิจกรรมรับน้องแบบใหม่นี้จะเป็นการให้รุ่นพี่ได้แสดงทักษะด้านดนตรีแล้ว น้องๆ นักศึกษาผู้เข้ามาใหม่ก็สามารถมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง ด้วยการออกท่าทางประกอบดนตรีได้อย่างไม่เคอะเขิน เพราะไม่ใช่ท่าทางที่ทำให้อับอาย จนอาจกล่าวได้ว่า กิจกรรมรับน้องที่นำดนตรีและกิจกรรมประกอบจังหวะเข้ามาช่วย ได้ทำให้บรรยากาศรับน้องของนักศึกษาสาขาดนตรีศึกษาดีขึ้นกว่าเดิมเป็นลำดับ ไม่เกิดความตึงเครียดระหว่างนักศึกษาผู้อยู่มาก่อนและนักศึกษาผู้มาใหม่ ที่สำคัญเป็นการใช้ศิลปะและดนตรีเป็นสื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์และมิตรภาพที่ดีระหว่างอาจารย์ นักศึกษาผู้อยู่มาก่อน และนักศึกษาผู้มาใหม่ให้กลมเกลียวกันและกันมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ผู้เขียนพบว่า มีแนวคิดเชิงปรัชญาที่สามารถมาประยุกต์ใช้กับกิจกรรมรับน้องสร้างสรรค์ได้อย่างน้อย 3 แนวคิด คือ “แฟนตาซี (Fantasy)” “จิตนาการ (Imagination)” และ “ความงาม (Beauty)” ซึ่งผู้เขียนจะได้นำเสนอเกี่ยวกับความเป็นมาโดยย่อของแนวคิดทั้ง 3 ตามลำดับ ดังนี้

แผนตาชี (Fantasy)

คำว่า “แผนตาชี” หรือ “Fantasy” ในเชิงจิตวิทยา คือสิ่งที่เกิดขึ้นภายในจินตนาการ และเป็นโลกรูปแบบของการคิดในจินตนาการ อันเกิดจากบุคคลคนนั้น ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มแนวความคิดความรู้สึกที่อยู่ภายใต้เงื่อนไขโลกของวัตถุหรือแม้แต่ในความเพ้อฝัน โดย “จินตนาการ” นี้มักจะสื่อสารถึงสิ่งที่ปรากฏในตัวคนๆ นั้นมากกว่าจะสื่อสารไปยังบุคคลอื่น โลกของแผนตาชี จะเป็นสิ่งเกิดขึ้นภายในชีวิตประจำวัน และในมิติหนึ่งมีเนื้อหาที่มักกล่าวถึงความซับซ้อนใจ ความลำบากใจ ความไม่พอใจ แสดงให้เห็นถึงความปรารถนาถึงเป้าหมาย การแสดงออกแห่งความปรารถนา โดยทั่วไปเป็นปัญหาในสถานการณ์ที่ยากลำบากที่เข้ามาปะทะในชีวิตประจำวัน ซึ่งผู้ที่เป็นผู้คิดเขาสามารถล้มล้างเพิกถอนและบากฎเกณฑ์ในโลกกายภาพและสังคม

หลังจากนั้นจะสร้างกิจกรรมให้ปรากฏในโลกที่พวกเขาปรารถนา ยกตัวอย่าง เช่น อองเดร เบรตง (Andre Breton, 1896 - 1966) กวีชาวฝรั่งเศส ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญที่สุดที่ได้พัฒนาหลักการแนวคิดเชิงสุนทรียศาสตร์ ร่วมกันกับ พอล เอลูอารด์ (Paul Riverdy) พวกเขาได้ก่อตั้ง “ลัทธิเซอเรียลลิสม์” ขึ้นในปี ค.ศ.1924 โดยที่เป็นการแยกตัวออกมาจากลัทธิดาดา ในปี ค.ศ.1921 และการที่อองเดร เบรตง เคยเป็นนักเรียนแพทย์มาก่อนเขาจึงสนใจในทฤษฎีของฟรอยด์ (1856 - 1934) ที่กล่าวว่า “มนุษย์ทุกคนอยู่ภายใต้อิทธิพลจิตใต้สำนึก” กระทั่งต่อมาอองเดร เบรตง ได้ประยุกต์ใช้กับหลักการของกลุ่มเซอเรียลลิสม์ที่ว่าด้วยจินตนาการว่า คือส่วนสำคัญของการแสดงออก และจินตนาการคือจิตไร้สำนึก จิตไร้สำนึกถือเป็นภาวะของฝันที่ต่อเนื่อง ซึ่งช่วยนำไปสู่การสร้างสรรค์ศิลปะได้ ความฝันคือการแสดงออกขณะหลับอยู่ที่ยังไม่ได้สติ ซึ่งนักจิตวิทยาได้ใช้ความ

ฝันเพื่อค้นหาต้นตอความวิตก กังวล ความกลัวเพื่อเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์อดีต แต่ศิลปินจะนำความฝันมาเป็นแรงบันดาลใจเพื่อสร้างศิลปะ

นอกจากนี้ อองเดร เบรตง (Andre Breton) ยังได้เสนอทฤษฎีเกี่ยวกับสภาพความขัดแย้งระหว่าง “ความจริง” และ “ความฝัน” โดยเขากล่าวว่าโลกแห่งความจริงคือมายา แต่ความฝันคือความจริงที่ยิ่งกว่า ซึ่งตรงกันกับทฤษฎีของพรอยด์ ที่กล่าวว่ามนุษย์อยู่ภายใต้อิทธิพลจิตไร้สำนึก กล่าวคือ มนุษย์มีความอยาก ความต้องการ ในความมืดที่เก็บซ่อนไว้ในส่วนลึกของจิตใจที่ไม่สามารถมองเห็นเพราะถูกสังคมบังคับ จนรู้สึกเก็บกดไว้ในจิตใจ ดังนั้น มนุษย์จึงได้สำแดงจิตนาการออกมาภายใต้จิตไร้สำนึกเป็นสิ่งสำคัญ อันเป็นภาวะเฉกเช่นความฝัน เพราะมีกระบวนการและมีความต่อเนื่อง ซึ่งสามารถนำไปสู่กระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะที่สมบูรณ์ ทั้งความหมายและความรู้สึกได้

จินตนาการ (Imagination)

“จินตนาการ” คือ กระบวนการทางจิตที่ประกอบไปด้วย 1. การฟื้นจินตนาการขึ้นมาจากการรับรู้ที่มีอยู่ก่อน (จินตนาการเชิงการผลิตซ้ำ) 2. การรวบรวมจินตภาพพื้นฐานเหล่านี้มาประกอบเป็นเอกภาพใหม่ (จินตนาการเชิงสร้างสรรค์หรือเชิงก่อ) นอกจากนี้ จินตนาการเชิงสร้างสรรค์ยังแบ่งได้เป็นสองประเภทคือ 1. ความเพ้อฝันซึ่งเป็นไปเองและควบคุมไม่ได้ 2. จินตนาการเชิงสร้างสรรค์แสดงตัวอย่างในวิทยาศาสตร์และปรัชญาซึ่งควบคุมโดยแผนหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้แล้ว

ความงาม (Beauty)

“ความงาม” คือ ลักษณะพิเศษของสรรพสิ่งที่สามารถกระตุ้นสุขารมณ์และความปิติ โดยเฉพาะต่อผู้สังเกต ดังนั้น ความงามจึงเป็นคำทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการประจักษ์ ความซาบซึ้งทางสุนทรีย์ภาพ และในการตัดสินความงามไม่ว่าจะเป็นวิสัยหรืออัตวิสัยก็เป็นเรื่องวิวาทะทางปรัชญาอย่างจริงจังแทบทั้งสิ้น สวยมองเห็นทางตา งามมักมองเห็นทางจิตใจ ศิลปะต้องงามที่เกิดจากกระบวนการคิดประดิษฐ์ขึ้นจากกระบวนการแนวคิดของมนุษย์แทบทั้งสิ้น

และจากแนวคิดเชิงปรัชญาในทั้ง 3 แนวคิดในช่วงต้น ผู้เขียนและเหล่าคณาจารย์ประจำสาขาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีจึงได้หยิบหลักแนวคิดเหล่านี้ไปประยุกต์ใช้กับกิจกรรมการรับน้องในสาขาดนตรีศึกษา เพื่อให้การรับน้องที่มีกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ที่หลากหลายและเป็นกิจกรรมที่นักศึกษามีส่วนร่วมทั้งที่เป็นรุ่นพี่และนักศึกษาที่เข้ามาใหม่ ทั้งนี้ กิจกรรมการรับน้องของนักศึกษารุ่นพี่สาขาดนตรีศึกษาเป็นกิจกรรมที่รุ่นพี่มีการเตรียมการมาเป็นประจำทุกปี และเป็นกิจกรรมที่รุ่นพี่จะมีการประชุมวางแผนการทำงานอย่างมีระเบียบขั้นตอนกับอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรม จากนั้นในขั้นตอนการเตรียมงานอาจารย์ที่ปรึกษาและนักศึกษารุ่นพี่ก็จะมีการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนระหว่างกันเกี่ยวกับการสร้างกิจกรรมในการรับน้องในเชิงสร้างสรรค์ เพื่อเป็นการทบทวนและสร้างความเข้าใจต่อกันทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และหัวข้อถัดจากนี้คือ เนื้อหาที่กล่าวถึงความหมาย รูปแบบ และลักษณะของกิจกรรมรับน้องในเชิงสร้างสรรค์ ที่ผู้เขียนเรียกว่า “แผนตาชี 14 สเต็ป” ว่ามีความเป็นมาอย่างไร มีรูปแบบและลักษณะที่สำคัญอย่างไร

แฟนตาซี 14 สเต็ป

ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจุดประกายให้เกิดสิ่งที่เรียกว่า “แฟนตาซี 14 สเต็ป” คือ อาจารย์ภาสกร สารรัตน์ ซึ่งในที่นี่ผู้เขียนขอเรียกว่า “ผู้สร้าง” อาจารย์ภาสกร คือ หนึ่งในอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมของนักศึกษาสาขาดนตรีศึกษา โดยที่อาจารย์ภาสกรกล่าวว่า แฟนตาซี 14 สเต็ปเริ่มเกิดขึ้นจากการเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมสันตนาการทางดนตรีมาก่อน ซึ่งยุคแรกๆ ก็เป็นการลองผิดลองถูก และต่อมาก็มีพัฒนาการในด้านทำนอง เนื้อหา และท่วงท่าแบบต่างๆ เกิดขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งรวมๆ แล้วก็ใช้เวลาในการพัฒนารูปแบบของแฟนตาซี 14 สเต็ปเกือบ 10 ปี และได้ใช้กรอบแนวคิดเชิงสุนทรียศาสตร์สำหรับการสร้างสรรค์กิจกรรมดังกล่าว คือ

Cenza	การรับรู้
Perceive	สิ่งที่ได้จากการรับรู้
Concept	กรอบแนวคิด
Sentiment	การตัดสินใจ
Expression	การแสดงออก

ผู้สร้างได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า กิจกรรมแฟนตาซี 14 สเต็ปเป็นกิจกรรมที่ถูกสร้างขึ้นโดยมุ่งหมายให้นักศึกษาทั้งรุ่นพี่และนักศึกษาที่มาใหม่มีความรัก ความผูกพัน และมีความสามัคคีกันเป็นหมู่คณะของนักศึกษาสาขาดนตรีศึกษา อันถือเป็นกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ที่ยั่งยืน และก่อให้เกิดเป็นสังคมอุดมปัญญาเป็นลำดับต่อไป นอกจากนี้ยังเป็นกิจกรรมที่สะท้อนถึงความรักความเอาใจใส่ระหว่างครูกับลูกศิษย์ รวมกระทั่งไปถึงคณะ และมหาวิทยาลัย เพื่อฝึกฝน

ให้นักศึกษาได้เรียนรู้เกี่ยวกับการทำงานร่วมกัน การมีความรับผิดชอบร่วม การมีน้ำใจและเสียสละ รวมทั้งการกล้าแสดงออกในเชิงสร้างสรรค์

นอกจากนี้ เพลง 14 สเต็ป ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเครื่องมือละลายพฤติกรรมทั้งระหว่างนักศึกษารุ่นพี่และนักศึกษาผู้มาใหม่ ซึ่งอาจารย์ภาสกรได้นำเพลงเชียร์มาดัดแปลงสร้างสรรค์ใหม่โดยคำนึงถึงเรื่องภาษาและวรรณกรรมที่เป็นภาษาที่ง่ายต่อการเข้าใจและจดจำ เนื้อหาจรรโลงจิตใจ ที่สำคัญเมื่อผู้ร่วมกิจกรรมได้ร้องก็เหมือนได้ปลดปล่อยพันธนาการจากความปกติไปสู่ความปกติในโลกจินตนาการอีกรูปแบบหนึ่ง เพื่อก่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน เนื้อร้องจึงประกอบไปความทรงจำที่ง่าย ๆ ปลดปล่อยตัวตนตนเอง ในขณะที่ร่วมกิจกรรมให้เป็นอิสระหลุดออกจากกรอบและกฎเกณฑ์ของสังคมทั่วไปเข้าไปอยู่ในโลกแห่งแฟนตาซี หรือจินตนาการเหนือความจริง ทั้งนี้ ในทำนองเพลงนั้นกลุ่มผู้ร้องจะร้องแบบ “Unison” เสียงเดียว บางทีก็จะใช้เทคนิคการร้องแบบกึ่งร้องกึ่งพูดผสมผสานกันไป

พัฒนาการของแฟนตาซี 14 สเต็ป

การสร้างสรรค์แฟนตาซี 14 สเต็ป หรือ การสร้างเพลง 14 สเต็ปสามารถแบ่งได้เป็น 3 ช่วง ดังนี้

ช่วงปีที่ 1 - 3 ช่วงทดลอง ระยะเวลาของช่วงเวลานี้ผู้สร้างได้ลองผิดลองถูก โดยมีขั้นตอนในการสะสมองค์ความรู้เพลงเชียร์ จากมหาวิทยาลัยต่างๆ ที่เป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำของประเทศไทยมาวิเคราะห์หาข้อเด่นข้อด้อยเพื่อนำมาพัฒนาให้กลายเป็นเพลง 14 สเต็ป (แฟนตาซี 14 สเต็ป) ของสาขาดนตรีศึกษาเอง นอกจากนี้ในอีกทางหนึ่งยังเป็นช่วงลองผิดลองถูกระหว่างวัฒนธรรมการรับน้องแบบเดิมและวัฒนธรรมการรับน้องแบบใหม่ด้วยเช่นกัน

ช่วงปีที่ 3 - 5 ช่วงกลาง ใช้ระยะเวลา 3 - 4 ปี สำหรับการพัฒนาเรื่อง ของดนตรี อัตรารัจหระซ้า - เร็ว ทำนองเพลง รูปแบบของดนตรี เนื้อหาที่มีความ แตกต่างกันทั้งหมด

ช่วงปีที่ 5 - 8 ช่วงมีรูปแบบชัดเจน โดยมีรูปแบบการทำงานที่ชัดเจน ขึ้น กล่าวคือ มีกระบวนการคิดในประเด็นเรื่อง การร้อง เล่น เต้น โชว์ ดังการ อธิบายต่อไปนี้

ลักษณะของดนตรี มีการวางแผนอย่างชัดเจนที่จะให้นักศึกษานำเพลง 14 สเต็ป มาจัดวางในเรื่ององค์ประกอบของดนตรี เช่นเรื่อง อัตรารัจหระ กระทบจังหวะ ทำนอง การทำเสียงประสาน การกำหนดให้เครื่องดนตรีสำหรับ บรรเลง

ลักษณะภาษาและถ้อยคำ ในเนื้อหาสาระ แบ่งออกเป็น ภาษาที่ไร้รูป ไร้ความหมายแต่แฝงในความสัมพันธ์ทางความรู้สึกที่ได้จากการใช้ภาษานี้ เพื่อ ปลดปล่อยพลังทางด้านปัญญาและการแสดงออกเชิงสร้างสรรค์ในฐานะผู้สร้าง เอง นอกจากนี้ในเนื้อเพลง 14 สเต็ปยังมีภาษาและถ้อยคำที่ประกอบไปด้วย เนื้อหาสาระที่เป็นแบบ วรรณกรรมโลกสวย เป็นวรรณกรรมเด็กๆ มีความหมาย แฝงไว้ถึงความงดงามแบบตรงไปตรงมา ผู้สร้างได้นำแนวคิดจาก วรรณกรรมวิถี แบบมุษปาฐะ มาใช้สร้างสรรค์ วรรณกรรมที่เป็นประเภทสองแง่สองง่าม พูดถึง เรื่องเพศสภาพ ซึ่งวิธีการคิดดังกล่าวผู้สร้างได้นำเพลงอ็แซว เพลงลำตัดมาเป็น ต้นแบบในการคิดสร้างสรรค์ด้วย เพื่อสร้างสีสันอย่างน่าตื่นตาตื่นใจ ผู้สร้าง ไม่ได้มีวัตถุประสงค์จะเจาะจงประเด็นเรื่องเพศเชิงอนาจาร แต่ผู้สร้างต้องการ นำเสนอให้เป็นเรื่องปกติธรรมดาเพื่อลดทอนความตึงเครียดของผู้เข้าร่วม กิจกรรมให้เกิดความสนุกสนาน เป็นแค่เพียงสัญลักษณ์ยกแถมหยอก เสียดสี สังคม ล้อเลียน เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดพุทธิปัญญาเป็นสัญลักษณ์เพื่อสลาย

ขวัญอัตรา อันจะทำให้น้องใหม่ได้เรียนรู้วิถีชีวิตและการร่วมกันอยู่ในสังคมมหาวิทยาลัยอย่างสร้างสรรค์

องค์ประกอบของแพนตาซี 14 สเต็ป

การสร้างสรรค์แพนตาซี 14 สเต็ป ผู้สร้างแบ่งองค์ประกอบเป็น ผู้ทำกิจกรรม นักศึกษารุ่นพี่ รุ่นน้อง ดนตรี เนื้อเพลง ทำเต้น เสื้อผ้า การแต่งกาย โดยมีขั้นตอนในการสร้างสรรค์ดังต่อไปนี้

ร้อง คือ การฝึกฝนการร้องจากเพลงทั้งหมด 14 เพลง

เล่น คือ นำดนตรีมาเล่นประกอบ ซึ่งมีการนำรายละเอียดสาระสำคัญทางดนตรีมาสร้างสรรค์ประกอบ

เต้น คือ การคิดออกแบบท่าเต้นให้สัมพันธ์ภาพสัมพันธ์บทและมีความสัมพันธ์ทางด้านเสียงดนตรี

โชว์ คือ การนำผลงานออกแสดงจริงและมีการวางแผนอย่างชัดเจนแน่นอนถึงแนวความคิดและ Theme ของการแสดงของแต่ละปีการศึกษาจะไม่เหมือนกันและจะเปลี่ยนไปตามความต้องการและลงความเห็นจากที่ประชุมของรุ่นพี่และอาจารย์ที่ปรึกษาหรือคณะของผู้สร้าง

เพลงสันตนาการ 14 สเต็ป

เพลงสันตนาการ 14 สเต็ปเป็นเพลงขนาดสั้นๆ ไม่ยาว ไม่ซับซ้อน เข้าใจง่าย เน้นการบันเทิงและการแสดงออกของผู้เข้าร่วมกิจกรรมให้มีความสุขสนุกสนานบันเทิงเป็นประการสำคัญ

เพลงที่ 1

ผู้นำ แมงหวี่ท่าเตรียม

ทั้งหมดเตรียม 3 - 4

ผู้ตาม ไน้ก็แมงแมงหวี่ เอ้อว ไน้ก็แมงแมงวัน เอ้อวๆ (ซ้ำ)
มาตอมที่ฉัน เอ้อว (ซ้ำ)

เพลงที่ 2

อะโกโกเย อะบานีนาแนนอ อะโกโกเยอะบานีนาแนนอ

อะโกโกเนาะ โโกโกเนาะ โโกโกเนาะเนาะอะโกโกเนาะ โโกโกเนาะ โโกโก
เนาะเนาะเนาะ

อะโกโกเนาะ โโกโกเนาะ โโกโกเนาะเนาะอะโกโกเนาะ โโกโกเนาะ โโกโก
เนาะเนาะเนาะ

เพลงที่ 3

โก่ครับโก่ ซื่อใหม่ครับจะกลับแล้วโก่

โก่ชายถูๆ แถมกระดุกกับไม้เสียบโก่

(ไม้แดงเอาไปชิงโชค เอ้อวๆ 2 รอบ)

ไปเที่ยวรอบโลกกับคนชายโก่

เพลงที่ 4

โก่ย่างถูกเผา โก่ย่างถูกเผา

(มันจะโน้ไม้เสียบ เอ้อว 2 รอบ)

เสียบตุ๊ดซ้ายเสียบตุ๊ดขวา

ร้องจริงๆ ร้องจริงๆ ร้องจริงๆ

เพลงที่ 5

ไก่อ้จ้ตายล้แล้ว ไก่อ้จ้ตายล้แล้ว
มันจะไม่ซ้นอ้ก ค้อกคาคตี้ค้อกคาคตาย
ค้อกค้อกค้อกคาคตี้ค้อกคาคตี้ค้อกคาคตาย

เพลงที่ 6

อ้อทะเลแสนงาม พ้าสี้ครามสดใส
มองเห็นเรือใบ แล่นอญู่ในทะเล
หาดทรายสวยงามเห็นปู
คูลีคูลูหมู่ปลา กุ้งหอยปูปลา
กุ้งหอยนานา
ฉิ่งฉับ ฉิ่งฉับ ฉิ่งฉับ ฉิ่งฉับ
อญู่ในท้องทะเล
เมื่อเราเดินไป เราเดินเทียวไป
เราเดินเทียวไป ไปถึงชายทะเล
เราแสนฮฮาเฮ เทียวทะเลสุขใจ

ผู้นำ
ผู้ตาม

เมื่อตะวันตกดิน ตะวันตกดิน ตะวันตกดิน
เห็นเครื่องบินผ่านไป
เราหอมพันที อ้อ อ้อ อ้อ อ้อ
เอกดนตรีหอมพันใด
อ้อ อ้อ อ้อ อ้อ สุขใจจริง ๆ สุขใจจริง ๆ

เพลงที่ 7

ตุ้มใส่น้ำ ใส่น้ำให้เต็มตุ้ม (ซ้า)
 แล้วเราจะขึ้นใจ (ซ้า)
 ตุ้มตะลุ่มตุ้มเป๊ะ เป๊ะตะไละโต๊ะตุ้ม
 วิตบีมว้ายบีมว้ายบีม
 แล้วเราจะขึ้นใจ แล้วเราจะขึ้นใจ

เพลงที่ 8

ว่าที่เราชอบเล่น ชัก ชัก ชัก เข้าเย็นเราชอบเล่นว่า
 ว่าน้อยล่องลอยสู่ดาว (ซ้า)
 สองมือเราสาวจนว่าติดลม (ซ้า)
 โบกสะบัด สะวิตส์สวิต เวียนวน (ซ้า)
 แลดูลับสนอยู่บนเมฆา (ซ้า)

เพลงที่ 9

ไฟที่เราชอบเล่น แจก แจก แจก
 เข้าเย็นเราชอบเล่นไฟ
 ไฟปอกเป็นของสุขใจ (ซ้า)
 3 ดั่ง เสด็จใส่เจ้ามือลุ่มจุ่ม (ซ้า)
 จั่ว สะบัด สวิตส์สวิต เวียนวน (ซ้า)
 แลดูลับสนอยู่บนคาลิโน (ซ้า)

เพลงที่ 10

กึ่งก้านใบชะ๓ ใบก้านกึ่ง (ซ้า)
ฝนตกลงมาจริง๓ (ซ้า๓)
ชะ๓ กึ่งก้านใบ (ซ้า)

เพลงที่ 11

เท่ล้าบีก เท่ล้าบีก
เขหาว่าผมเป็น เข็ย
เขหาว่าผมเป็นเกย์
ก็ผมมันเท่ล้าบีก

เพลงที่ 12

แรดเร็ดเซ็ด แรดเร็ดเซ็ด
เขหาว่าหนูกะเดะ อร่าย
เขหาว่าหนูกะเดะ
ก็หนูนมันแรดเร็ดเซ็ด

เพลงที่ 13

มีตารอบตัว มีหัวหลายตา
ฮุนล้า ฮุนลา สั้ปะรด สั้ปะรด
ผู้่น่า เบรี่วใหม่ เบรี่วใหม่
ผู้่ตาม เบรี่ว
ผู้่น่า เบรี่วแล้วต้องทำอย่างไร

ศูนย์การเรียนรู้ พหุเรื่อสั้กับอิสาน

ผู้ตาม เบรียวจั้มเกลือ หวานก็จั้มเกลือ (ซ้ำ)
ถ้าไม่มีเกลือ ก็ไม่ต้องกิน
แตกไปเลย แตกไปเลย

เพลงที่ 14

ฮิปฮิปฮิปฮิปฮิปไป ใ้โหดัวมันใหญ่
มันเดินอ้อยอ้าย มันเดินอ้อยอ้าย
ตาลันล้ำ ตาลันล้ำ 2 รอบ

Coda

เด็งซ้ำย เด็งขวา เด็งหน้าดังหลัง (ซ้ำ)
เด็งพร้อมกัน (ซ้ำ)
เด็งพร้อมกัน (เออ้อว ๆ ๆ 2 รอบ)

ดนตรีและการสร้างสรรค์แฟนตาซี 14 สเต็ป

การรับน้องเป็นกิจกรรมประติษฐ์สร้างทางวัฒนธรรมสังคมการศึกษา เป็นรูปแบบกิจกรรมอย่างหนึ่งที่นิยมสร้างสรรค้ขึ้นเพื่อหล่อหลอมพฤติกรรมให้เกิดการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันระหว่างผู้ที่อยู่มาก่อนและผู้มาใหม่ให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างกัน รวมถึงการเรียนรู้วัฒนธรรมการอยู่ในสังคมการศึกษาในสาขา คณะต่างๆ ของมหาวิทยาลัย และในมหาวิทยาลัยต่างๆ ของไทยนิยมที่จะจัดกิจกรรมเหล่านี้เพื่อเป็นเครื่องมือในการหลอมรวมความสัมพันธ์ระหว่าง นักศึกษารุ่นพี่และรุ่นน้องให้เป็นไปอย่างอบอุ่น เกิดความมั่นใจ เกิดความรัก สามัคคี อดทนเสียสละ ซึ่งจากเหตุผลดังกล่าวมา ในแทบทุกมหาวิทยาลัยของไทยจึงยังคงมีการการจัดกรรมรับน้องอยู่เป็นประจำทุกปี ถึงแม้ว่าจะมี

เหตุการณ์ต่างๆ ที่ไม่ถูกระเบียบ ไม่ว่าจะเป็นการบาดเจ็บ หรือแม้แต่การสูญเสีย ชีวิต

และสำหรับอาจารย์ภาสกร สารรัตน์ ในฐานะผู้สร้างกิจกรรมเพลง 14 สเต็ป ในฐานะที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมของนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษาได้ให้ความเอาใจใส่เป็นพิเศษต่อการจัดกิจกรรมของนักศึกษาสาขาวิชานี้ โดยที่ผู้สร้างได้นำเอาความรู้เชิงวิชาการทางดนตรีมาผสมผสานกับบทวรรณกรรม 14 เพลง และท่าทางการเต้นนาฏกรรมแบบร่วมสมัยที่ไม่ได้ยึดติดกับท่วงท่าแบบนาฏกรรมแบบอีสานหรือนาฏกรรมแบบไทย หากแต่นำมาผสมผสานจนเกิดรูปแบบเป็นของเพลงสันทนการ 14 สเต็ป

เพลงสันทนการ 14 สเต็ปนี้ ผู้สร้างได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับประเด็นแนวทำนอง (Melody) จังหวะ (Rhythm) เสียงประสาน (Harmony) และเครื่องดนตรี (Music instrument) โดยการสร้างแนวทำนองที่ง่าย ๆ ซึ่งเกิดจากสำเนียงอีสาน ส่วนการทำดนตรีนั้นจะมีนักศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบโดยที่มีอาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำและตรวจสอบ ขณะที่โครงสร้างการดำเนินคอร์ดจะใช้โครงสร้างในชุดคอร์ด (Tonic-Dominant-Tonic) และมีการประดับประดาคอร์ดต่างๆ เพื่อเป็นการขยายคอร์ดให้น่าสนใจกับแนวทำนองมากขึ้น ผู้สร้างได้นำคอร์ดยืมจากต่างบันไดเสียงอื่นๆ มาร่วมใช้ในบางสเต็ป ผู้สร้างได้ให้ความสำคัญในเรื่องน้ำหนักความดัง เบา (Dynamic) ของเสียง ความชัดเจนของเสียง (Articulation) การเน้นจังหวะให้ดัง เบา ของเสียงให้มีความพิเศษและแตกต่างเพื่อให้สอดคล้องสัมพันธ์กับท่าเต้น และตัวบท เนื้อหาบทเพลง 14 สเต็ปด้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง เพลง 14 สเต็ป

Trumpet in B \flat $\text{♩} = 100$

Alto Saxophone *f*

Tenor Saxophone *f*

Trombone *f*

5 Tpt. *mp* *f* $\text{♩} = 150$

Alto Sax. *mp* *f*

Ten. Sax. *mp* *f*

Tbn. *mp* *f*

ตัวอย่าง เพลงที่ 1

ผู้นำ แมงหวี่พาเตรียม
ทั้งหมดเตรียม 3 - 4

ผู้ตาม ไน่ไน้แมงแมงหวี่ เอ้อ้ว ไน่ไน้แมงแมงวัน เอ้อ้วว (ซ้า)
มาตอมที่ฉัน เอ้อ้ว (ซ้า)

10 Tpt. *f*

Alto Sax. *f*

Ten. Sax. *f*

Tbn. *f*

16
Tpt.
Alto Sax.
Ten. Sax.
Tbn.

20
Tpt.
Alto Sax.
Ten. Sax.
Tbn.

อย่างไรก็ตาม การนำดนตรีเข้ามาร่วมในกิจกรรมสนทนาการรับน้องนี้ ถือได้ว่าเป็นปรากฏการณ์ใหม่สำหรับนักศึกษาสาขาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ดังนั้น หลายสิ่งหลายอย่างจึงเป็นการริเริ่มใหม่ สรร้างสรรค้ขึ้นใหม่ทั้งในด้านดนตรี เนื้อร้อง และทำนอง ฯลฯ อาทิเช่น การใช้โครงสร้างรูปแบบของดนตรีนั้นเป็นเพลงตอนเดียวที่นำมาต่อกัน ซึ่งแต่ละตอนก็จบภายในตัว นอกจากนี้ ดนตรีส่วนใหญ่ก็ใช้การเขียนเสียงแบบ “โฮโมโฟนี” (Homophony) ที่มีทำนองและเสียงประสานแบบหลวมๆ ขณะที่โครงสร้างการดำเนินคอร์ดจะใช้โครงสร้างในชุดคอร์ด (Tonic-Dominant-Tonic) และมีการประดับประดาคอร์ดต่างๆ เพื่อเป็นการขยายคอร์ดให้น่าสนใจกับแนวทำนองมากขึ้นเพียงเล็กน้อย

โดยภาพรวม คือ เป็นทำนองเพลงลูกทุ่งอีสาน ซึ่งประเด็นน่าสนใจ คือ ผู้สร้างพยายามจะสร้างเสียงโครมตึก ในห้องที่ 19 และ 21 เพื่อให้เกิดสีสันในการเชื่อมต่อไปยังทำนองต่อไป สุนทรียะที่ได้รับฟังจะเป็นเป็นสุนทรียะผสมผสานระหว่างอีสานและตะวันตก

สุนทรียศาสตร์

สุนทรียศาสตร์ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความรู้สึกทางการรับรู้ ซึ่งแยกได้สองอย่าง คือ “การรับรู้” (to perceive) และ “สิ่งที่รับรู้ได้” (perceptible things) เพลโต บอกว่าศิลปะยังห่างไกลความเป็นจริง แต่อริสโตเติลผู้เป็นศิษย์เห็นต่างว่าศิลปะก็มีผลต่อสภาวะของจิตใจทางความรู้สึก ต่อมาบอแมร์เตน ได้พูดแนวคิดเชิงความงามในทางวิจิตรศิลป์ (Fine arts) ซึ่งต่อมา โครงสร้างสุนทรียศาสตร์ได้มีการนำมาขยายในมุมมองของนักปรัชญาโดยคานท์ ทั้งนี้ สุนทรียศาสตร์เป็นเรื่องพื้นฐานของชีวิตไม่สามารถแยกออกได้จากสภาวะของชีวิตประจำวันของมนุษย์ ซึ่งประเด็นที่เน้นหนักคือเรื่องสุนทรียภาพ โดยเฉพาะเรื่องจินตนาการ ซึ่งจะเป็นตัวเชื่อมระหว่าง สุนทรียศาสตร์ กับ จิตปรัชญา โดยเฉพาะมาร์กซิสต์ ในขณะเดียวกัน ลีโอ ตอลสตอย ได้เขียนถึง “ศิลปะคืออะไร” (What is Art?) โดยเน้นประเด็นเรื่องศีลธรรมจรรยาเกี่ยวกับค่านิยมของสังคม ส่วนกลุ่มจิตวิทยาของฟรอยด์ ประเด็นที่มุ่งเน้นคือ การวิเคราะห์จินตนาการ กับจิตใต้สำนึกของมนุษย์

อย่างไรก็ตามสุนทรียศาสตร์ ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาศิลปะเชิงปรัชญาและเชิงความคิด ซึ่งเป็นการศึกษาปรัชญาของศิลปะและความงาม โดยเฉพาะในด้านสุนทรียศาสตร์ทางดนตรีที่เป็นการผสมผสานระหว่างสุนทรียศาสตร์ตะวันออกและสุนทรียศาสตร์ตะวันตก และเมื่อหันกลับมามองในกรณีนักศึกษา

สาขาดนตรีศึกษาที่เป็นนักศึกษาผู้ซึ่งมีความสามารถทางด้านดนตรีอีสานอยู่ในวิถีชีวิต เช่น หมอลำ ลูกทุ่งอีสาน สารภัญญะ และผญาคำกลอน ฯลฯ ที่จะมีการผสมผสานทั้งสำเนียงและกลุ่มเสียง “เพนทาโทนิค” (Pentatonic Scale) ขณะที่การแสดงออกของดนตรีในด้านท่วงทำนอง จังหวะที่ปรากฏมักเป็นบรรยากาศโดยรวมแบบ เพลงลูกทุ่ง ในทำนองบทเพลง 14 step และได้มีการผสมผสานคอร์ดีเสียงที่ประสานแบบตะวันตก รูปแบบการผสมวงระหว่างกลุ่มเครื่องลมทองเหลือง เช่น ทรัมเป็ต (Trumpet) ทรัมโบน (Trombone) กลุ่มเครื่องลมไม้ เช่น ออโตแซ็กโซโฟน (Alto saxophone) เทนเนอร์แซ็กโซโฟน (Tenor saxophone) กิจกรรมของเสียงดนตรีมุ่งเน้นสนับสนุนกิจกรรมการละเล่น ร้องเล่น เดิน ไซว์ อันเป็นการสันทนากการเพื่อความสนุกสนานประกอบการเดินที่มีความหมายเดียวกันกับตัววรรณกรรม และถือเป็นการปลดปล่อยให้เป็นไปตามจินตนาการโดยใช้ดนตรี การแต่งกาย และการแต่งหน้าทรงผม ซึ่งจะทำให้สอดคล้องกับความหลากหลายในด้านสีสันความงาม และมีจินตนาการที่เรียกว่า “แผนตาซี 14 สเต็ป”

ความมุ่งหมายของ “แผนตาซี 14 สเต็ป”

การสร้างสรรค์ “เพลงสันทนากการ 14 สเต็ป” หรือ “แผนตาซี 14 สเต็ป” ได้สร้างสรรคจินตนาการ ความจริง และความงาม ให้แก่นักศึกษาสาขาดนตรีศึกษา ซึ่งมีองค์ประกอบหลายอย่างที่จะทำให้ให้นักศึกษาได้แสวงหาความรู้ความสามารถของตนจากการที่ได้เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยแห่งนี้ บทความนี้และกระบวนการสร้าง “แผนตาซี 14 สเต็ป” มุ่งหวังสร้างสรรค์และพัฒนาให้นักศึกษาสาขาดนตรีศึกษาเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ ดังนั้น ผู้เขียนจึงสรุปหลักการที่เกี่ยวข้องกับความมุ่งหมายดังกล่าว ต่อไปนี้

กฎธรรมชาติที่ต้องฝึกในการอยู่ร่วมกัน

ฐานศาสตร์ใหญ่ในระบบการศึกษาของโลกแห่งการศึกษา คือ การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ซึ่งจัดอยู่ในหมวดหมู่ของ จริยศาสตร์ศึกษา ซึ่งไม่ใช่กฎหมายหรือข้อบังคับใดๆ แต่จะเป็นฝึกฝนตนเอง ดูแลตนเอง ช่วยเหลือตนเอง และตัดสินใจตนเอง โดยทั่วไปทฤษฎีจริยศาสตร์ แบ่งออกได้เป็น 2 แบบ ตามที่ระบบการศึกษาชั้นนำของโลกได้มีการจัดการเรียนการสอนกัน คือคือ 1.ทฤษฎีคุณธรรม (โสเครตีส เพลโต และอริโตเติล) 2.ทฤษฎีหน้าที่ (Duty Theory) นักคิดยุคใหม่ของ “ค่านท์” ทฤษฎีประโยชน์ของ “มิลล์” รวมทั้งแนวคิดที่เป็นพื้นฐานของหลักสัญญาประชาคมในทางการเมือง เช่นแนวคิดเรื่องสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค ความยุติธรรม ของจอห์น ล็อก, โทมัส ฮอบบส์, เมอง - ฌาคส์ รุสโซ, และจอห์น รัชลล์

เราควรเป็นคนเช่นไร ?

นักศึกษาพึงปฏิบัติอย่างไรจึงจะสร้าง “บุคลิกภาพ” (Character) หรือ “อุปนิสัย” (Habit) ที่มีความสง่างาม เพราะบุคลิกภาพหรืออุปนิสัยที่มีคุณธรรม จึงจะเป็นที่มาของการกระทำที่ถูกต้อง และเป็นภาพสะท้อนการมีชีวิตที่ดีของมนุษย์ คุณธรรมคืออะไร? อริสโตเติล นิยามว่า คือ ความเป็นเลิศ (Excellence) ของบุคลิกภาพหรืออุปนิสัย ซึ่งทำให้ผู้มีคุณธรรมนั้นบรรลุจุดหมายของความเป็นมนุษย์โดยแบ่งได้ออกเป็น 2 อย่าง คือ 1. คุณธรรมทางปัญญา (Intellectual Virtue) คือ การพัฒนาปัญญาในทางปรัชญา หรือการใช้ปัญญาภาคทฤษฎี (Theoretical Wisdom) เพื่อแสวงหาความจริงแท้ของมนุษย์ โลก และจักรวาล

2. คุณธรรมด้านศีลธรรม (Moral Virtue) เกิดการใช้ปัญญาภาคปฏิบัติ (Practical Wisdom) แสวงหาทางดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง หรือสายกลาง เหตุผล (Reason) อันเป็นสาร์ตถ (Essence) แห่งวิญญาณของมนุษย์

คุณธรรมพื้นฐานตะวันตกยุคคลาสสิก แบ่งได้ดังนี้

1. ความรู้จั้กประมาณ (Temperance)
2. ความสุ่มรอบคอบ (Prudence)
3. ความกล้าหาญอดทน (Fortitude)
4. ความยุติธรรม (Justice)

คุณธรรมพื้นฐานในยุคกลาง แบ่งออกได้ดังนี้

1. ศรัทธา (Faith)
2. ความหวัง (Hope)
3. การเคารพ (Charity)
4. ความรัก (Love)

คุณธรรมที่เรารู้จัก
พุทธศิลป์ที่ถิ่นอีสาน

จากหลักคุณธรรมพื้นฐานที่กล่าวมา การใส่ใจและตระหนักในแนวคิดปรัชญาพื้นฐานเหล่านี้ รวมทั้งการเป็นผู้มีสติ มีความกรุณา ความใจกว้าง ความสุภาพ และการรู้จักควบคุมตนเองย่อมมีส่วนที่ทำให้นักศึกษาเป็นคนดี คนเก่ง และคนมีคุณธรรม (Virtuous Person) นอกจากนี้ ในสังคมโลกยังมีแบบอย่างทางศีลธรรม (Moral Ideal) ที่กระตุ้นให้คนเราได้ยึดถือเป็นแบบอย่างสำหรับการดำเนินชีวิต เช่น การสร้างคนแบบไฮเครตีส ที่ต้องเป็นคนมีความเป็นเลิศทางด้านปัญญาและความกล้าหาญ พระเยซูคริสต์มีในด้านความรักและความเสียสละ มหาตมะ คานธีมีในด้านความซื่อสัตย์และความเสียสละ ขณะเดียวกันแม่ชีเทเรซาก็มีในด้านความรักและความเสียสละ

สรุป

“แผนตาซี 14 สเต็ป” เกิดขึ้นเพื่อเป็นกิจกรรมรับน้องเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งมุ่งส่งเสริมให้นักศึกษาสาขาดนตรีศึกษามีความดี ความจริง ความงาม และความถูกต้อง ซึ่งเป็นกรอบพื้นฐานเพื่อให้นักศึกษาได้ค้นหาคุณค่าเชิงความรู้และความหมายสุนทรีย์ภาพแห่งชีวิตจากการได้เข้ามาศึกษาเล่าเรียนในมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ซึ่งจะช่วยให้พวกเขาได้ตระหนักถึงคุณค่าแห่งการแสวงหาความรู้และคุณค่าแห่งการพัฒนาตนเองและสังคม ในขณะเดียวกันในด้านหลักการเกี่ยวกับ หลักสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเสมอภาค และความยุติธรรม คือ หลักการและการมีชีวิตรอยู่ในสังคมเพื่อฝึกหัดตนเองให้เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ โดยการใช้ศิลปะและดนตรีเข้ามาเป็นสื่อเชื่อมโยง

นอกจากนี้ และกิจกรรม “แผนตาซี 14 สเต็ป” ยังถือเป็นเครื่องมือที่สามารถใช้เป็นสื่อกลางในการรวบรวมนักศึกษาสาขาดนตรีศึกษาทั้งที่เป็นรุ่นพี่และที่เข้ามาใหม่ให้มีความรักความสามัคคีในหมู่คณะ ให้มีความคิดสร้างสรรค์

รวมถึงการวางแผน การออกแบบ การรู้จักรับผิดชอบเพื่อสร้างสรรค์ให้นักศึกษามีบุคลิกภาพ มีคุณภาพ มีอุปนิสัย โดยเฉพาะการเรียนรู้ที่จะทำงานร่วมกับบุคคลอื่นๆ ซึ่งผู้เขียนได้เสนอแนวคิดเหล่านี้ตั้งแต่เริ่มเข้ามาทำงานในมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี โดยมุ่งหวังเพื่อให้เป็นการปรับพื้นฐานทางด้านระเบียบวินัยและการสร้างความเข้าใจให้แก่นักศึกษาใหม่ในสาขาดนตรีศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี อันจะส่งผลดีทั้งต่อตัวนักศึกษาและสังคมโดยรวมต่อไป

ศูนย์การเรียนรู้ พุทธศิลป์ถิ่นอีสาน

เอกสารอ้างอิง

- กীরติ บุญเจือ. (2522). **สารานุกรมปรัชญา**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- เจษฎา ทองรุ่งโรจน์. (2557). **พจนานุกรมอังกฤษ - ไทย ปรัชญา**. กรุงเทพฯ: ไสภณการพิมพ์.
- พูนพิศ อมาตยกุล. (2554). **การก่อเกิดเพลงไทยสากล: แนวคิดด้านดนตรีวิทยา**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์.
- ยุคติ มุกดาวิจิตร. **สังคัมภ์น้อง. มติชน**. (13 ก.ย.2558). สืบค้นเมื่อ 10 พ.ย. 2558.
- สุรพล ทวีศักดิ์. (2552). **จริยธรรมพุทธศาสนากับจริยธรรมสากล**. ในวารสารพุทธศาสนศึกษา ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 พ.ค. - ส.ค..

ศูนย์การวิจัย พุทธศิลป์ถิ่นอีสาน